

VABA PROTEIIN S PLASMAS

Lühend	P-fPS																												
Mõiste	Proteiin S on füsioloogiline antikoagulant. Ta on vitamiin K-sõltuv glükoproteiin, mis sünteesitakse maksas. Plasmas esineb proteiin S kahe vormina: vaba vorm (30–40%) ja C4bBP-valguga seotud vorm (60%). Vaba proteiin S on aktiveeritud proteiin C kofaktor ja ta osaleb faktorite Va ja VIIIa inaktiveerimises.																												
Näidustused	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trombofiiliate diferentsiaaldiagnostika ▪ proteiin S defitsiidi diagnostika 																												
Proovivõtu vahendid	Naatriumtsitraadiga (9NC) katsuti Hüperkoagulatsiooni uuringuteks (P-PC, P-fPS, P-APC-R, P-LA) tuleb veri võtta eraldi katsutisse (2. katsutisse). NB! Katsuti peab olema verega täitunud katsutil oleva märgini.																												
Materjali säilivus ja transport	Veri transportida laborisse esimesel võimalusel 1 tunni jooksul. Veri: 15–25 °C 1 tund (avamata, tsentrifuugimata katsutis) Plasma (trombotsüütidevaene): 15–25 °C 4 tundi, –20 °C 1 kuu Proovimaterjal tuleb 1 tunni jooksul tsentrifuugida ja plasma eraldada.																												
Teostamise aeg ja koht	1 kord nädalas, laboratoorse hematoloogia labor, Ravi 18																												
Mõõtmismeetod	Fotomeetria																												
Referentsvahemikud	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="padding-right: 20px;">Täiskasvanud:</td> <td style="padding-right: 20px;">≥18 a:</td> <td style="padding-right: 20px;">60–139</td> <td>%</td> </tr> <tr> <td>Lapsed:</td> <td>11–<18 a:</td> <td>76–127</td> <td>%</td> </tr> <tr> <td></td> <td>6–<11 a:</td> <td>83–123</td> <td>%</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1–<6 a:</td> <td>63–120</td> <td>%</td> </tr> <tr> <td></td> <td>1 k – <1 a:</td> <td>80–116</td> <td>%</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3 p – <1 k:</td> <td>40–57</td> <td>%</td> </tr> <tr> <td></td> <td>0p – < 3 p:</td> <td>37–42</td> <td>%</td> </tr> </table>	Täiskasvanud:	≥18 a:	60–139	%	Lapsed:	11–<18 a:	76–127	%		6–<11 a:	83–123	%		1–<6 a:	63–120	%		1 k – <1 a:	80–116	%		3 p – <1 k:	40–57	%		0p – < 3 p:	37–42	%
Täiskasvanud:	≥18 a:	60–139	%																										
Lapsed:	11–<18 a:	76–127	%																										
	6–<11 a:	83–123	%																										
	1–<6 a:	63–120	%																										
	1 k – <1 a:	80–116	%																										
	3 p – <1 k:	40–57	%																										
	0p – < 3 p:	37–42	%																										
Tõlgendus	<p>P-fPS↓</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaba proteiin S defitsiidi korral esineb suurenenud tromboosioht. - Vaba proteiin S defitsiit võib olla kaasasündinud (proteiin S-i geen paikneb 3. kromosoomis) või omandatud. - omandatud proteiin S defitsiit: <ol style="list-style-type: none"> 1. raskekujulised infektsioonid ja sepsis 2. DIK-sündroom 3. nefrootiline sündroom 4. akuutne tromboos 5. maksahaigused 6. vitamiin K defitsiit ja antikoagulantravi vitamiin K antagonistidega (marevan) 7. östrogeenravi (asendusravi, peroraalsete kontratseptiivide kasutamine) 8. L-asparginaasravi 9. rasedus <p>Segavad tegurid: Marevanravi ajal ei ole P-fPS tulemused usaldusväärsed. Enne uuringu määramist peab olema ca 1 kuu ravivaba periood. Raseduse ajal esineb P-fPS väärtuste tugev langus. Tulemused muutuvad usaldusväärseks ca 1–2 kuud peale sünnitust. P-fPS tulemused on madalad hormonaalse kontratseptsiooni ajal. Tulemused muutuvad usaldusväärseks ca 1–2 kuud peale hormonaalse kontratseptsiooni lõppu.</p>																												
Konsultatsioon	Ellind Lind, Natalja Juhanson																												
HK hinnakirja koodid	66308																												

Kirjandus	<ol style="list-style-type: none">1. Lewis SM, Bain JB, Bates I (2002) Practical Haematology, 9 Edition, Churchill Livingstone: 400-4022. Insert: Innovance free PS Ag. Siemens (2012-05)3. BD Life Sciences Preanalytical Systems. Product Cataloge BD (January 2018) lk. 11, https://www.bd.com/resource.aspx?IDX=343694. Laste referentsid: TÜK Ühendlabori Käsiraamat.
Koostaja	Ellind Lind